

- e. Deutschland und seine östlichen Nachbarn,
 - f. Deutschland und die europäische Frage,
 - g. Deutschland und die grossen Weltmächte (politisch, wirtschaftlich).
- 4 Europa und die Welt von heute.
- a. Räume und Völker von heute,
 - b. Das Problem der Grenzen,
 - c. Europäische Bewegung, der Europa-Rat,
 - d. Europäische Wirtschaftsvereinigungen,
 - e. Mächtigegruppierungen in Europa und in der Welt.
- 5 Europäisierung – Enteuropäisierung der Erde – Entwicklungsländer.
- a. Auflösung der Kolonialreiche,
 - b. Probleme der Industrialisierung, Demokratisierung, Nationalisierung,
 - c. Entwicklungsländer – Beispiele aus verschiedenartigen Erdräumen und Kulturräumen.
- 6 Der Mensch in Gesellschaft, Wirtschaft und Staat.
- a. Individuum – Gesellschaft – Staat,
 - b. Rechtsstaat – Verfassungen – Parteien,
 - c. Selbstverwaltung – Föderalismus – Zentralismus,
 - d. Staat – Wirtschaft – Mensch,
 - e. Gruppen und Verbände in der Wirtschaft,
 - f. Dorf – Stadt – Verstädterung – Raumplanung,
 - g. Flüchtlingsprobleme in aller Welt – Zwangsaussiedlungen – Recht auf Heimat,
 - h. Das politische und sittliche Problem der Macht – die Menschenrechte in Geschichte und Gegenwart.
- 7 Die Eine Welt – Wege zur Sicherung des Weltfriedens.
- a. Probleme des Völkerrechts (bellum iustum, bellum iniustum),
 - c. Der Völkerbund,
 - d. Die Vereinten Nationen,
 - e. Das Vordringen in den Weltenraum.

DRS. G. VAN ROON

Experimenten met de eindexamenstof (II)

In 1962 verscheen eveneens bij Meulenhoff een leerboek dat de eindexamenstof totaal anders wil opzetten. Er kwamen niet minder dan vijftien capita selecta over de 19e en 20e eeuw te voorschijn, waaraan er nog twee bijgevoegd zijn, die

vallen buiten de eigenlijke examenstof, nl. die over „De Griekse democratie” en over „Renaissance en Humanisme”. Niet minder dan dertien auteurs schreven onder leiding van Dr. M. B. van der Hoeven de verschillende bijdragen, die de titel *Fasen en Facetten* kreeg.

De geschiedenis van ons eigen land wordt behandeld door de redacteur zelf onder de titel: „Enkele problemen uit de Nederlandse geschiedenis”.

Nu waren onze ideeën wel enigszins anders dan die welke zijn uitgewerkt in *Fasen en Facetten*. Wij hebben toentertijd onze gedachten alleen over het Gymnasium laten gaan.

Het Gymnasium zien wij als een schooltype dat door middel van de vorming, welke de klassieken bieden, een instituut voor zelf-denkende, beschouwende, ja filosoferende werkzaamheid is.

Juist het geschiedenis-onderwijs in de hoogste klassen van het Gymnasium kan bij uitstek dienen om hierop voor te bereiden.

Wanneer men dan uitgaat van de semi-concentrische methode, zou men in de Ve en VIe klassen als het ware de hele historie nogmaals kunnen doorlopen aan de hand van een aantal bijzondere onderwerpen.

Omdat het hier dan gaat over het Gymnasium, kieze men voor beide klassen om te beginnen minstens twee onderwerpen uit de Oude Geschiedenis van cultuur-historisch belang, in totaal dus zeker vier. Enige *voorbeelden* — die dus te vermeerderen of te veranderen zijn — van dergelijke onderwerpen volgen hier. 1. Wat is het Hellenisme? 2. De invloed van het Hellenisme op de Arabische wereld. 3. Alexandrië als centrum, cultureel en economisch. 4. De overgang van het Rom. Rijk naar de Middeleeuwen (ook economisch).

Naast de onderwerpen, die speciaal de klassieken betreffen, neme men voor de Ve en VIe klassen onderwerpen, die van meer actueel belang zijn en aanleiding geven tot voortzettingen tot heden. Zulk een onderwerp is allereerst natuurlijk de Verlichting. Deze kan bij uitstek „Europees” behandeld worden en laat de Europese eenheid en verscheidenheid op sprekende en pakkende wijze naar voren treden.

Het zou kunnen zijn, dat men in een nieuwe wet voor het vak geschiedenis de vreemde splitsing tussen A- en B-afdelingen van de VIe klassen laat vervallen. Dan zijn er verder geen moeilijkheden meer. Het kan echter ook zijn dat men die splitsing laat bestaan. In dat geval kan men voor de A-afdeling genoeg aparte onderwerpen kiezen, die voor de latere theologen, historici, litteratoren enz. van groot belang zijn. Ik geef weer enige voorbeelden, die ik in het bijzonder kies uit het voortleven der Antieken in de Westerse en Oosterse Wereld.

Westen. 1. De Antieken in het middeleeuwse Italië en Frankrijk. 2. De Arabische invloed op het Westen in verband met de klassieken en het rationalisme in de Middeleeuwen. 3. Humanisme. 4. Renaissance.

Oosten. 1. Hoofdstukken uit de culturele geschiedenis van Byzantium. 2. Contact tussen Byzantium en het Westen (tot in Ierland toe). 3. De Keizersidee als voorloper van Volkenbond en Uno?

En tot slot: bij dit alles is het niet nodig de Vaderlandse Geschiedenis te mijden als een ernstige ziekte! Waarom daarvan niet een beknopt overzicht, zodat de groei van België en Nederland, de relaties tussen beide landen, etc. eens beter belicht worden?

Mij dunkt dat dit alles toch wel uitvoerbaar moet zijn, hoe idealistisch het misschien ook moge klinken. Wellicht zou het goed zijn hierbij voor Gymnasium- β een soortgelijke examen-regeling te treffen als voor HBS.-B: alsnog examen wanneer niet gedurende het jaar gemiddeld een zes wordt behaald! Een zekere dwang zal voor sommige geesten toch altijd nodig blijken. De leerlingen kunnen verder op hun mondeling examen vijf tot zeven onderwerpen naar hun keuze overleggen.

Van de leraar eist dit alles een grotere inspanning en meer voorbereiding, ongetwijfeld. Hij zal er echter geestelijk fris door blijven, lijkt het mij.

Misschien mag ik nog eens van collega's gedachten horen? Laten zij dan ons orgaan *Kleio* tot tolk daarvan maken.

DR. B. A. VERMASEREN

Europa en het geschiedenisonderwijs

Van 8-12 jan. jl. organiseerde het Europese Centrum van de Cultuur in Genève in Brussel studiedagen, gewijd aan de vraag, welke bijdrage het geschiedenisonderwijs zou kunnen leveren bij de bevordering van het „Civisme Européen”.

Namens de V.G.N. namen daaraan deel Dr. J. G. van der Valk en Dr. M. van der Vorst. Tot onze spijt was het artikel, dat 6 blz. van ons orgaan in zou nemen – niet zò te bekorten, dat het zeer waardevolle verslag in dit nummer tot zijn recht zou komen. De Redactie hoopt aan het Bestuur der V.G.N. enkele suggesties te doen, dat belangstellenden kennis kunnen nemen van de ervaringen van de afgevaardigden der V.G.N.

Hoewel de genoemde heren kritisch stonden tegenover de opzet van de studiedagen, hadden zij waardering voor de wijze, waarop het Europese Centrum de raad en de eventuele hulp vroeg van de geschiedenisleraren om het Centrum te assisteren bij zijn taak om de Europese bewustwording van de komende generatie te bevorderen.

Niet duidelijk werd wat er onder Civisme Européen werd verstaan: nu eens was dat Europese burgerzin, dan weer Europese burgerschapskunde. Het ligt voor de hand dat de nadruk viel op het hedendaags gebeuren. Juist echter zijn er in de geschiedenis aanknopingspunten in het verleden te vinden, waardoor het heden in een groter verband kan worden geplaatst.

Het belangrijke van de studiedagen lag zeker ook in de toepassing van het besprokene in lessen op Brusselse scholen. Maar daarover kunnen onze afgevaardigden misschien mondeling nog eens vertellen.